

تأثیر آموزش مبتنی بر نظریه هوش‌های چندگانه گاردنر بر عملکرد عمومی نوآموزان زبان انگلیسی

The Effects of Teaching based on Gardner's Theory of Multiple Intelligences on the General Performance of English Language Learners

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۱/۰۶/۰۵؛ تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۱/۱۱/۱۷

P Ahmadi (Ph.D)**N.Asghri**پروین احمدی^۲نجما اصغری^۱

Abstract: The purpose of this study was to investigate the effects of teaching based on Gardner's theory of multiple intelligences on the general performance of English language learning in ten- and eleven-years old learners. This research was applied with a quantitative approach and the research method was quasi-experimental with a post-test design. In addition, this study was conducted with a control group and the statistical population included the students of the language institute, from which 42 students aged 10 and 11 who had no previous language learning experience were selected by available sampling method. The samples were randomly assigned to experimental and control groups. The data was collected by the standard academic achievement test (with a validity of 0.72), were analyzed using SPSS software and compared with an independent t-test. The results showed that the general performance of the English language (listening skills, vocabulary, spelling, familiarity with numbers and mathematical counting, familiarity with the alphabet) of the experimental group was higher compared to the control group. The results of this research could be applied by language teachers, language schools, and institutions in choosing effective teaching strategies to achieve success in teaching English in general and teaching English in 10- and 11-years old learners in particular

Keywords: Gardner's Multiple Intelligence Theory, English language learning performance, teaching method, elementary school, second language learning

چکیده: هدف مقاله حاضر بررسی تأثیر آموزش مبتنی بر نظریه هوش‌های چندگانه گاردنر بر عملکرد عمومی یادگیری زبان انگلیسی در نوآموزان ده و یازده ساله بوده است. نوع پژوهش کاربردی با رویکرد کمی و روش آن نیمه آزمایشی با طرح پس آزمون با گروه کنترل و جامعه آماری آن نوآموزان مؤسسه زبان بود که از میان آنها تعداد ۴۲ دانش‌آموز ده و یازده ساله (پایه چهارم و پنجم ابتدایی) بدون سابقه زبان آموزی قبلی با روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شده و به طور تصادفی در دو گروه آزمایشی و کنترل جای داده شدند. کتاب *First Friends 1* به همراه کتاب‌های داستان و شعر به مدت یک ترم تحصیلی برای گروه کنترل با رویکردهای سنتی (ارائه، تمرین، تولید) و برای گروه آزمایش با رویکردهای مبتنی بر نظریه هوش‌های چندگانه آموزش داده شد. داده‌های جمع‌آوری شده با استفاده از آزمون استاندارد پیشرفت تحصیلی با پایایی ۰،۷۲ با استفاده از نرم افزار SPSS تجزیه و تحلیل و با آزمون t مستقل مورد مقایسه قرار گرفت. نتایج نشان داد که عملکرد عمومی زبان انگلیسی (مهارت‌های شنیداری، واژگان، املا، آشنایی با اعداد و شمارش ریاضی، آشنایی با حروف الفبا) در گروه آزمایش نسبت به گروه کنترل به طور معناداری بهتر بود. نتایج این مطالعه از این ایده حمایت می‌کند که بهتر است یادگیری زبان انگلیسی از دوره ابتدایی به روش‌های مختلف و بر اساس علایق زبان آموزان در برنامه درسی گنجانده شود. نتایج این پژوهش می‌تواند به طور کلی برای مدرسان زبان، آموزشگاه‌ها و مؤسسات آموزش زبان در انتخاب راهبردهای آموزشی مؤثر برای دستیابی به موفقیت در آموزش زبان انگلیسی و به طور ویژه، در آموزش زبان انگلیسی نوآموزان ده و یازده ساله مفید باشد. این نتایج همچنین، از شروع برنامه درسی زبان انگلیسی در دوره ابتدایی حمایت می‌کند.

کلیدواژه‌ها: هوش‌های چندگانه گاردنر، عملکرد یادگیری زبان انگلیسی، روش تدریس، دبستان، یادگیری زبان دوم

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد برنامه ریزی درسی گروه مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی

دانشگاه الزهرا

asghari.najma13886@gmail.com

۲. دانشیار گروه مدیریت و برنامه ریزی آموزشی دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه الزهرا (نویسنده مسئول)

pahmadi@alzahra.ac.ir

زبان انگلیسی به عنوان زبان مشترک علم و فناوری و زبان پژوهش‌های علمی، فرهنگی، سیاسی و تجاری، اعتبار و جایگاه مهمی در سراسر جهان دارد (میردهقان، ۱۳۹۰؛ صدیق و همکاران، ۲۰۲۱). ایران نیز، یکی از نخستین کشورهای منطقه است که آموزش زبان انگلیسی را در دستور کار نظام آموزش رسمی خود جای داده است (خیرآبادی و مقدم، ۱۳۹۸). اما، چون آموزش رسمی آن از دوره متوسطه آغاز می‌شود، بسیاری از والدین فرزندان خود را از دوره ابتدایی برای یادگیری زبان انگلیسی به مدارس یا مؤسسات خصوصی می‌فرستند (جعفرخانی و همکاران، ۱۳۹۴). نکته قابل توجه این است که عملکرد یادگیری بیشتر دانش‌آموزان در زبان انگلیسی نه تنها در ایران نامطلوب است (ایزدی نیا و عابدینی در سافاری، ۲۰۱۶)، بلکه در کشورهایی که انگلیسی را به عنوان یک زبان خارجی آموزش داده‌اند نیز، نامطلوب است (فونا و قسم... یوسف^۱، ۲۰۲۰). بیشتر رویکردهای آموزش زبان انگلیسی در ایران (خیرآبادی و مقدم، ۱۳۹۸؛ داوری و آقاگل زاده، ۱۳۹۳؛ ایزدی نیا و عابدینی در سافاری، ۲۰۱۶) و سایر کشورهای غیرانگلیسی زبان (فونا و قسم... یوسف، ۲۰۲۰) مبتنی بر رویکردهای آموزشی سنتی و روش‌های آموزشی مبتنی بر ترجمه و دستور زبان است. بنابراین، ضرورت دارد نظریه‌ها و رویکردهای جدید در آموزش زبان انگلیسی به عنوان یک زبان خارجی مورد بررسی قرار گیرد (صدیق و همکاران، ۲۰۲۱). علاوه بر رویکردهای آموزشی، بررسی عوامل دیگری مانند عوامل نگرشی (آرولسلوی^۲، ۲۰۱۸؛ باقیل^۳، ۲۰۲۰)، سن یادگیری (الخوزای^۴، ۲۰۱۶؛ جعفرخانی و همکاران، ۱۳۹۴؛ کریمی علویجه، ۱۳۹۹) و هوش (تاوارز داکوستا و همکاران^۵، ۲۰۲۰) که در یادگیری زبان خارجی مؤثرند نباید نادیده گرفته شوند. بر این اساس، هدف مقایسه حاضر بررسی تأثیر آموزش مبتنی بر نظریه هوش‌های چندگانه گاردنر (MI)^۶، به عنوان نظریه‌ای کاربردی در آموزش زبان انگلیسی، بر عملکرد عمومی نوآموزان

-
1. Fhonna & Qismullah Yusuf
 2. Arulselvi
 3. Baaqeel
 4. Alkhuzay
 5. Tavarez Dacosta & Castillo Contreras
 6. Multiple Intelligence

تأثیر آموزش مبتنی بر نظریه هوش‌های چندگانه گاردنر بر عملکرد عمومی ...
زبان انگلیسی است و به این سوال پاسخ می‌دهد که تأثیر آموزش مبتنی بر نظریه هوش‌های
چندگانه گاردنر بر عملکرد عمومی زبان انگلیسی نوآموزان ده و یازده ساله چیست؟

سن به عنوان عاملی مؤثر در یادگیری زبان خارجی

مروری بر وضعیت آموزش زبان‌های خارجی در نظام آموزش رسمی ایران نشان می‌دهد که عامل سنی در آموزش زبان نادیده گرفته شده است (جعفرخانی و همکاران، ۱۳۹۴). از نظر اکثر پژوهشگران این حوزه، دوره اول متوسطه، برای آغاز آموزش زبان انگلیسی دیر است و بهتر است آموزش آن از سال‌های پایان دوره ابتدایی شروع شود (خیرآبادی و مقدم، ۱۳۹۸). برای شروع آموزش زبان انگلیسی در دوره‌های تحصیلی پایین‌تر دلایل متعددی از سوی پژوهشگران مختلف بیان می‌شود (کریمی علویجه، ۱۳۹۹). مطالعه حاضر، از نظر سنی پایه‌های چهارم و پنجم ابتدایی (دانش‌آموزان ده و یازده ساله) را به دلایلی همچون مطابقت با فرضیه سن بحرانی برای یادگیری زبان و عملکرد بهتر یادگیری زبان در این سن (کومارواو دیولو، ۲۰۰۶؛ اوسپانوف^۱، ۲۰۱۷)، امکان بیشتر شایستگی در مهارت‌های زبانی (عربی جونقانی و همکاران، ۱۳۹۶) و همچنین، امکان استفاده از رویکردهای آموزشی مبتنی بر فعالیت حرکتی، بازی و موسیقی (اشمورادونا و باروت قیزی^۲، ۲۰۲۱)، برای شروع یادگیری زبان انگلیسی پیشنهاد می‌کند. دلیل مهم دیگر، توجه به این نکته است که دانش‌آموزان در پایان دوره ابتدایی به سطح بالایی از مهارت خواندن و نوشتن در زبان فارسی می‌رسند (کاویانپور، ۱۳۹۴) و آموزش مهارت‌های خواندن و نوشتن به زبان انگلیسی، اختلالی در یادگیری زبان اول ایجاد نمی‌کند.

هوش به عنوان عامل تأثیرگذار دیگر در یادگیری زبان خارجی

هوش نیز تأثیر بسیار مهمی در یادگیری زبان خارجی دارد (روحانی و ربیعی، ۲۰۱۳). اگرچه هوش به طور کلی به عنوان توانایی یادگیری، حل مسائل و برخورد با مسائل انتزاعی تعریف می‌شود، اما نظرات و دیدگاه‌های متفاوتی در مورد نحوه عملکرد آن وجود دارد. برای برخی از افراد یک ویژگی ثابت و منحصر به فرد و برای برخی دیگر یک ویژگی متکثر و پویا است

1. Ospanov

2. Eshmuradovna & Barot Qizi

(لطف آبادی، ۱۳۸۶؛ سیف، ۱۳۹۶). در دیدگاه سنتی، هوش ویژگی ذاتی افراد است و آموزش بر آن تأثیری ندارد (سیف، ۱۳۹۶). در مقابل، در تعاریف مدرن، هوش پدیده‌ای چند بعدی است که سطوح مختلف مغز، ذهن و سیستم بدن انسان را نشان می‌دهد (غریبی و همکاران، ۱۳۹۷؛ حاج هاشمی و همکاران، ۲۰۱۳) و باعث وجود روش‌های چندگانه و در عین حال منحصر به فرد در دریافت، پردازش و بازنمایی اطلاعات در موقعیت‌های مختلف برای افراد می‌شود (نوری، ۱۳۹۳). مهم‌ترین پیامد نظریه گاردنر؛ از نظریه پردازان معاصر، تک بعدی نبودن پدیده هوش است (مهرمحمدی، ۱۳۹۱). به باور وی، یک فرد دارای هوش‌های متفاوت یا نیمی‌رخ‌ی از بهره هوشی است که قابل تقویت هستند (گاردنر، ۱۹۸۳). این نیم‌رخ بهره هوشی را می‌توان به صورت شکل ۱ خلاصه کرد:

شکل ۱ هوش‌های چندگانه هوارد گاردنر (برگرفته از صدیق و همکاران، ۲۰۲۱)

در زندگی واقعی، این هوش‌ها هم زمان وجود دارند و امکان حضور آن‌ها با هم یا به طور متوالی در یک یا چند فعالیت وجود دارد (دهرین^۱، و همکاران ۲۰۲۱). انواع این هوش‌ها توسط معلم، والدین و تا حدودی خود دانش‌آموزان قابل شناسایی است (کلارک و شور^۲، ۲۰۰۴ به نقل از کلباسی و همکاران، ۱۳۹۹). در زمینه یادگیری زبان انگلیسی، نظریه هوش‌های چندگانه گاردنر، دروازه‌ای مؤثر برای ارائه و کاربست انواع روش‌های آموزشی برای یاددهی و

1. Dharin, Budiningsih & Nurwangid
2. Clark & Shore

تأثیر آموزش مبتنی بر نظریه هوش‌های چندگانه گاردنر بر عملکرد عمومی ... یادگیری است (یونس و همکاران، ۲۰۱۵) و آگاهی از نیمرخ بهره هوشی دانش‌آموزان می‌تواند مبنای پداگوژی و پیامدهای آموزشی مناسب و بهینه را برای آن شکل دهد (باقیل، ۲۰۲۰).

روش‌های تدریس مبتنی بر نظریه هوش‌های چندگانه در آموزش زبان انگلیسی؛ عاملی اثربخش در فرایند آموزش

حداقل پنج عامل تعیین کننده در فرایند آموزش و یادگیری زبان انگلیسی وجود دارد: معلم، دانش‌آموز، روش شناسی، برنامه درسی و بافت آموزشی (تجادا ریز، ۲۰۱۹). در مورد عامل اول یعنی معلم، شایستگی تدریس محتوا با استفاده از انواع روش‌ها و راهبردهای آموزشی از ویژگی‌های معلمان کارآمد است (آقاخانی و همکاران، ۱۳۹۹). در خصوص عامل دوم یعنی دانش‌آموز، استفاده از رویکردهای جدید و روش‌های خاص برای رفع نیازهای دانش‌آموزان از ملزومات آموزش زبان دوم در کلاس درس است (روزو، ۲۰۲۱؛ فونا و قسم ا...، ۲۰۲۰؛ تجادا ریز، ۲۰۱۹)، از نظر عامل سوم، یعنی روش شناسی، استفاده از روش‌های آموزشی مناسب مانند هوش‌های چندگانه به یادگیرندگان کمک می‌کند تا درک بهتری از هوش‌ها و علائق بالقوه خود داشته باشند که در بهبود فرایند یادگیری و حفظ علاقه آنان در طول درس مؤثر است و به معلم این امکان را می‌دهد که با تغییر روش تدریس محیط یادگیری را تازه نگه داشته (اوتامی، ۲۰۲۰) و تدریس مؤثر داشته باشد (هاشیم و یوسف، ۲۰۲۱). بنابراین، روش‌های تدریس مبتنی بر MI، در اثربخشی هر پنج عامل مذکور می‌تواند راهگشا باشد. از طرفی روش‌های مبتنی بر MI تأثیر زیادی بر پایداری و ماندگاری یادگیری زبان انگلیسی دارند (مولایی، ۲۰۱۶) و یادگیری آن را برای زبان‌آموزان لذت‌بخش می‌سازند (باقیل، ۲۰۲۰).

بررسی پیشینه پژوهش

جعفرخانی و همکاران (۱۳۹۴) یک مطالعه توصیفی در مورد بایدها و نبایدهای ایجاد برنامه آموزش زبان انگلیسی در دوره اول ابتدایی انجام دادند و نتایج مثبتی برای شروع آموزش زبان انگلیسی در این دوره یافتند. آنها برای موفقیت آموزش زبان انگلیسی در دوره ابتدایی

-
1. Tejada Reyes
 2. Rozo
 3. Utami
 4. Hashim & Yusoff

توصیه‌هایی از جمله: راه اندازی دپارتمان تحقیقاتی و پشتیبانی برای یادگیری زبان در سطح محلی؛ توجه به سطح آموزشی، طوری که آموزش مهارت‌های خوانداری و نوشتاری زبان انگلیسی به یادگیری زبان اول آسیبی نزند؛ حمایت گسترده مسئولان در اجرای برنامه از لحاظ تسهیلات و امکانات فناورانه نوین؛ استفاده از رویکردهای یادگیری تلفیقی برای مشارکت زبان آموز و غیره ارائه دادند.

غزنوی و همکاران (۲۰۲۱) نظریه هوش‌های چندگانه را برای آموزش زبان انگلیسی به زبان آموزان دارای معلولیت جسمی به کار بردند و به این نتیجه رسیدند که فعالیت‌های هدفمند آموزشی مبتنی بر نظریه هوش‌های چندگانه، هوش دانش‌آموزان را فعال می‌کند و مشارکت کلاسی آنها را تقویت می‌کند. روش‌های مبتنی بر این نظریه به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا ویژگی‌های بالقوه خود را بهتر بشناسند و بتوانند از بیشتر توانایی‌ها و فرصت‌های خود برای یادگیری زبان انگلیسی استفاده کنند.

پژوهش ترخو رودریگز^۱ (۲۰۲۱) در مورد استفاده از MI به عنوان رویکردی برای بهبود مهارت‌های نوشتاری در ESL^۲ در زبان آموزان دوره ابتدایی است. نتیجه پژوهش نشان داد که استفاده کافی از رویکردهای مبتنی بر هوش چندگانه به افزایش سطح مهارت‌های نوشتاری در زبان آموزان دوره ابتدایی کمک می‌کند.

صدیق و همکاران (۲۰۲۱) به «بررسی همبستگی بین هوش‌های چندگانه و راهبردهای ترجیحی آموزش زبان انگلیسی» پرداختند. مطالعه آنها تلاشی برای ارائه چارچوبی برای معلمان زبان انگلیسی جهت بهبود تدریس از طریق اتخاذ رویکرد عملی‌تر برای استفاده از هوش‌های چندگانه در انتخاب و توسعه راهبردهای تدریس است. آنها به معلمان و دانش‌آموزان پیشنهاد می‌کنند از نقاط قوت هوش‌های خویش آگاه باشند تا در دستیابی به اهداف آموزشی و یادگیری موفق‌تر باشند.

اوتامی (۲۰۲۱) هوش‌های چندگانه مؤثر بر مهارت‌های درک مطلب در زبان انگلیسی را بررسی کرده است. یافته‌ها حاکی از آن است که هوش موسیقایی، هوش حرکتی و هوش بین فردی تأثیر بیشتری بر مهارت درک مطلب زبان آموزان دارند.

1. Trejo Rodríguez
2. English As Second Language

تأثیر آموزش مبتنی بر نظریه هوش‌های چندگانه گاردنر بر عملکرد عمومی ...
تیان تیان^۱ (۲۰۲۱) مطالعه‌ای با عنوان «پژوهش در مورد طراحی فعالیت‌های آموزشی خوانداری برای رشته‌های انگلیسی مبتنی بر نظریه هوش‌های چندگانه» انجام داد و کاربرد نظریه هوش‌های چندگانه را در آموزش مهارت‌های خوانداری زبان انگلیسی تحلیل کرد. مبتنی بر این پژوهش به معلمان توصیه شد نظریه هوش‌های چندگانه را مطالعه و به طور انعطاف پذیر در آموزش خوانداری زبان انگلیسی به کار ببرند.
پژوهش‌های انجام شده در زمینه هوش‌های چندگانه در ایران و جهان نشان می‌دهد که کاربرد این نظریه در زمینه آموزش زبان انگلیسی به دانش‌آموزان پایه چهارم و پنجم ابتدایی بررسی نشده است.

روش شناسی پژوهش

این پژوهش کاربردی با رویکرد کمی و به روش نیمه آزمایشی با طرح پس‌آزمون با گروه گواه (کنترل) است که در آن آموزش مبتنی بر هوش‌های چندگانه گاردنر به عنوان متغیر مستقل و عملکرد عمومی یادگیری زبان انگلیسی به عنوان متغیر وابسته پژوهش انتخاب شده است. این پژوهش در تابستان ۱۳۹۵ در مؤسسه آموزش زبان انگلیسی انجام شده است.
روش نمونه‌گیری این پژوهش از نوع نمونه‌گیری در دسترس بوده که تعداد ۴۲ نفر نوآموز زبان پایه چهارم و پنجم ابتدایی از میان جمعیت حدود ۲۵۰ نفری نوآموزان زبان، در دو شعبه مؤسسه، به طور تصادفی انتخاب شده‌اند. زبان اصلی ثبت نام کنندگان آذری، کردی یا فارسی بوده و تا آن زمان تجربه فراگیری زبان انگلیسی را نداشتند. ثبت نام‌ها کاملاً تصادفی و از میان همه اقشار و مدارس شهرستان صورت گرفته و تقسیم افراد در کلاس‌ها به ترتیب ثبت نام و ظرفیت کلاس‌ها بوده است. از بین ۹ کلاس تشکیل شده (در دو شعبه) برای نوآموزان، انتخاب دو کلاس ده و یازده نفری برای گروه آزمایش از شعبه یک و دو کلاس ده و یازده نفری برای گروه کنترل از شعبه دو نیز کاملاً تصادفی بوده است. استفاده از دو شعبه جداگانه برای جلوگیری از تحت تأثیر قرار گرفتن نتایج از آگاهی مشارکت کنندگان بوده است.
ابزار پژوهش: در این پژوهش از کتاب آموزشی در سطح کودکان با نام *First Friends 1* و کتاب کار و همچنین سی دی صوتی مربوط به کتاب استفاده شد. این کتاب به عنوان محتوایی

جالب، برانگیزاننده و دارای فعالیت‌های درگیرکننده برای نوآموزان ده و یازده ساله که برای اولین بار شروع به فراگیری زبان انگلیسی می‌کنند تدوین شده و در ایران به دلیل جذابیت خاص و قابلیت دسترسی به عنوان منبع آموزش در سطح مبتدی^۱ در بیشتر مؤسسات آموزش زبان انگلیسی تدریس می‌شود. هم چنین، از کتاب شعر *Super song* به همراه سی دی صوتی آن استفاده شد که حاوی اشعار و تصاویر جذاب مربوط به حرکات و مفاهیم شعر برای کودکان است و از آن می‌توان برای آموزش زبان انگلیسی از طریق هوش‌های موسیقایی، فضایی، حرکتی-جنبشی، زبانی، ریاضی و میان فردی استفاده کرد. از کتاب‌های داستان انگلیسی استاندارد در سطح مبتدی (با نام‌های *Po-Po* و *The Kite*) نیز به تعداد لازم برای کلاس‌های گروه کنترل و گروه آزمایش استفاده گردید.

برای گردآوری داده‌ها از آزمون استاندارد پیشرفت تحصیلی زبان انگلیسی استفاده شد. این آزمون توسط کادر هیئت علمی مجرب زیر نظر متخصص آموزش زبان انگلیسی سازمان مرکزی مؤسسه آموزش زبان زبانکده ملی ایران طراحی شده بود و برای کلاس‌های گروه کنترل و آزمایشی یکسان بود. این آزمون شامل سوالاتی برای سنجش مهارت شنیدن، دایره لغات، املا، آشنایی با اعداد و شمارش ریاضی و آشنایی با حروف الفبا بود. نمره‌ای که به کل این آزمون اختصاص داده شده بود، نمره ۱۰۰ بود. در گروه آزمایشی نمره دهی صرفاً برای تحلیل آماری و مقایسه کمی انجام گرفت و فقط در اختیار پژوهشگر بود. دانش‌آموزان آزمون‌ها را جزو درس و آموزش می‌دانستند و استرسی برای انجام آن نبود. آگاهی آنان از نتیجه خود کاملاً توصیفی بود. این نکته توسط مربی به آنها گفته می‌شد که در کدام قسمت عالی و در کدام قسمت نیاز به تلاش بیشتر دارند و حتی انتخاب‌هایی برای تلاش مضاعف در اختیار آنها گذاشته می‌شد. اما، در گروه کنترل، نمره دهی و ارزشیابی طبق روال کلاس‌های سنتی بود. وقت امتحان مشخص بود. نمره‌های کسب شده نیز به آنان اعلام می‌شد. بدین ترتیب، روایی ابزار پژوهش مورد تأیید متخصصان امر بود و پایایی آن ۰/۷۲ به دست آمد.

شیوه اجرای آزمایش: پس از انتخاب ۴۲ نفر زبان آموز به عنوان مشارکت کنندگان در این پژوهش و تعریف منابع آموزشی براساس طرح درسی سازمان مرکزی زبانکده ملی ایران به

تأثیر آموزش مبتنی بر نظریه هوش‌های چندگانه گاردنر بر عملکرد عمومی ... عنوان یک سیستم کشوری، زبان آموزان به دو گروه آزمایش و کنترل تقسیم شدند (شعبه یک برای گروه آزمایش و شعبه ۲ برای گروه کنترل). گروه آزمایش به روش آموزش مبتنی بر نظریه هوش‌های چندگانه با تأکید بر رویکردهای جدید یادگیری و یاددهی آموزش مبتنی بر فعالیت به مدت بیست جلسه نود دقیقه‌ای توسط متخصص آموزش زبان انگلیسی و آشنا و علاقمند به اصول آموزش مبتنی بر هوش‌های چندگانه، رویکردهای نوین یاددهی-یادگیری و مفاهیم نظری پژوهش تحت آموزش قرار گرفتند. از فعالیت‌های متفاوت و متناسب با انواع هوش‌های چندگانه آن (مطابق با جدول ۱) در جهت درگیر کردن کودکان در یادگیری استفاده شد.

جدول ۱: نمونه فعالیت‌های یاددهی مبتنی بر هوش‌های چندگانه برگرفته از پایان نامه اصغری (۱۳۹۵) و به روزرسانی مبتنی بر اوتامی (۲۰۲۰)

نوع هوش	فعالیت‌های ممکن برای استفاده از این هوش یا تقویت آن
حرکتی	دست ورزی؛ ژست‌ها و حرکات بدنی؛ نقاشی و رنگ آمیزی؛ پانتومیم (بازی‌های بیان منظور با صورت و بدن)؛ خلق و ایجاد الگوها با اشیاء در دسترس و جذاب؛ ایفای نقش و نمایش؛ ...
زبانی	خواندن؛ نوشتن؛ روایت؛ خاطره گویی؛ شعرخوانی؛ لطیفه گویی؛ گزارش‌ها؛ فعالیت‌های شفاهی؛ بحث‌های گروهی؛ دکلمه خوانی؛ پاسخ شفاهی به سوالات متن‌ها؛ انتخاب کلمه مناسب برای پرکردن جاهای خالی در یک جمله یا بند؛ ...
ریاضی منطقی	استفاده از نمودارها، پازل‌ها و بازی‌های فکری؛ کار با اعداد؛ مرتب سازی واژه‌ها؛ نمایش جدول زمانی وقایع داستان یا متن؛ ایده‌های حاصل از بارش مغزی برای پروژه‌ها؛ حل مساله و فعالیت‌های تفکر انتقادی؛ ...
فضایی	دومینوها؛ کارت‌ها؛ دست‌ورزی‌ها؛ فلش کارت‌ها؛ ساخت املای واژه‌ها با اشیاء؛ رسم نقاشی یا شکل برای لغات و واژه‌ها؛ استفاده از تصاویر برای مصورسازی یک پروژه؛ تدوین ویدئو برای بخش‌های گرامری، شنیداری، گفتاری و نوشتاری درس‌ها
درون فردی	خاطره نویسی؛ روبریک‌های فردی برای بررسی تکالیف؛ تکمیل پروژه‌های فردی؛ یادداشت برداری از درس و نوشتن بازخورد شخصی؛ ...
میان فردی	مشارکت گروهی برای طراحی و تکمیل تکالیف و پروژه‌های نوشتاری و بارش مغزی؛ فعالیت در کنار همدیگر برای کامل کردن تکالیف؛ تدریس به هم؛ بازخورد به همدیگر؛ دعوت مهمان به کلاس؛ ...

نوع هوش	فعالیت‌های ممکن برای استفاده از این هوش یا تقویت آن
موسیقایی	آوازخوانی؛ یافتن الگوها در محیط کلاس یا زندگی؛ ساختن ریتم برای واژه‌ها یا اعداد؛ کف زدن‌های ریتمیک برای همراهی آوازها؛ ریتمیک خواندن شعرها یا متن‌ها؛ گوش دادن به آوازها و همراهی با آنها؛ تبدیل ترانه‌ها به متن؛ ...
طبیعت‌گرایانه	خاطره نویسی از طبیعت؛ زیباسازی محیط؛ مراقبت از گل و گیاه در محیط یادگیری و کلاس؛ ارائه تکالیف و فعالیت‌هایی مربوط به طبیعت و محیط زیست؛ ایفای نقش درمورد موضوعات مربوط به طبیعت یا محیط زیست؛ ...

لازم به ذکر است که زبان آموزان در گروه کنترل با روش سنتی متداول در نظام آموزشی مبتنی بر ارائه مطالب توسط معلم، تمرین توسط دانش‌آموزان و تولید توسط زبان‌آموزان^۱ (الیس، ۲۰۰۳) آموزش دیدند. دانش‌آموزان هر دو گروه (کنترل و آزمایش) هیچ آگاهی از آزمایش نداشتند. اما، در گروه آزمایش مدرس به نوآموزان یادآوری می‌کرد می‌توانند فعالیت‌ها را از هر راهی که دوست دارند انجام دهند. فعالیت‌های نوآموزان در گروه آزمایش با کمک مدرس به سمت یادگیری زبان و تقویت زیر مهارت‌های آن هدایت می‌شد. زبان آموزان شرکت کننده در هر دو گروه در جلسه آخر در آزمون ارزیابی از عملکرد عمومی زبان شرکت کردند. نمرات و داده‌های خام جمع‌آوری شده توسط خود پژوهشگر تصحیح و به داده‌های کمی تبدیل شده و متناسب با سوال مطرح شده با استفاده از نرم افزار اس پی اس اس^۲ و رزن ۱۹ تحلیل گردید. تحلیل آماری با استفاده از آمار توصیفی و استنباطی از نوع آزمون t مستقل و مقایسه میانگین دو گروه آزمایشی و کنترل (گال ترجمه نصر، ۱۳۹۰) صورت گرفته است.

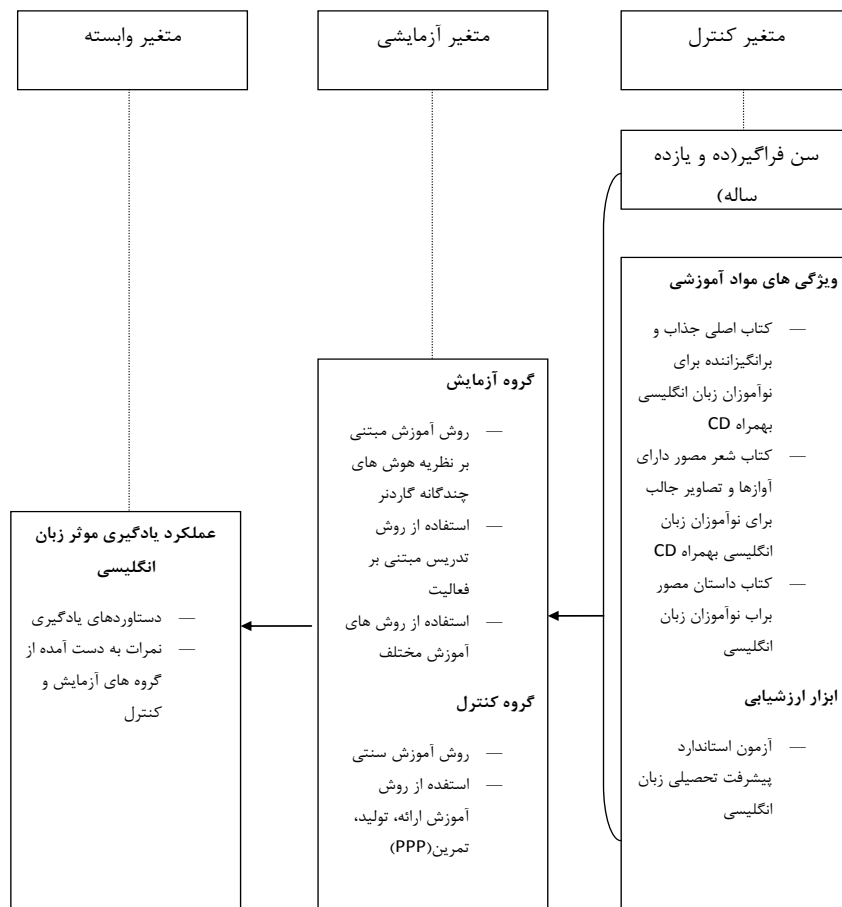
چارچوب پژوهش

برای دو گروه کنترل و آزمایش، متغیر کنترل شامل سن و ابزار آموزشی و ابزار گردآوری اطلاعات یکسان انتخاب گردید. متغیر آزمایش برای گروه آزمایش، آموزش مبتنی بر نظریه هوش‌های چندگانه شامل تدریس مبتنی بر فعالیت و روش‌های مختلف تدریس و برای گروه کنترل آموزش سنتی (ارائه، تمرین و تولید) بود. عملکرد عمومی یادگیری زبان انگلیسی به

1. Presentation- Practice- Production: PPP

2. SPSS

تأثیر آموزش مبتنی بر نظریه هوش‌های چندگانه گاردنر بر عملکرد عمومی ...
 عنوان متغیر وابسته برای گروه آزمایش و گروه کنترل بررسی و مقایسه گردید. این مطلب به صورت شماتیک در نمودار ۱ ارائه شده است.

شکل ۱: چارچوب پژوهش

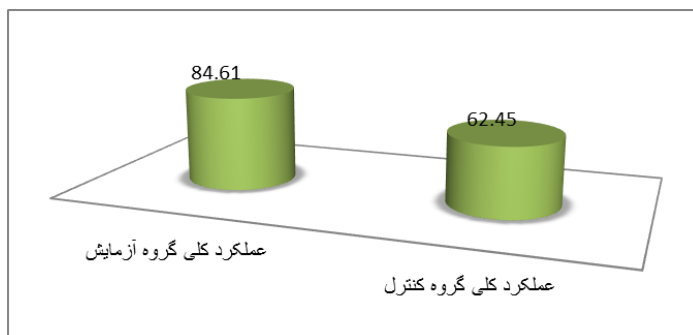
یافته‌های پژوهش

نتایج تحلیل آمار توصیفی تفاوت میانگین دو گروه آزمایش (آموزش مبتنی بر نظریه هوش چندگانه) و گروه کنترل (مبتنی بر روش سنتی ارائه، تمرین و تولید) بر روی آزمون عملکرد عمومی زبان انگلیسی در جدول ۲ نشان داده شده است.

جدول ۲ نمرات توصیفی عملکرد عمومی زبان را در گروه آزمایش و گروه کنترل نشان می‌دهد که میانگین در گروه آزمایش ۸۴٫۶۱ و انحراف معیار آنها ۸٫۹ است و در گروه کنترل میانگین ۶۲٫۴۵ و انحراف معیار آنها ۱۹٫۶ است. نمودار ۱، میانگین‌های دو گروه آزمایش و کنترل را در عملکرد عمومی زبان نشان می‌دهد.

جدول ۲: آمار توصیفی میانگین دو گروه آزمایش و کنترل در آزمون عملکرد عمومی زبان

خطای استاندارد میانگین	انحراف معیار	میانگین	تعداد	عملکرد عمومی زبان
۱٫۹۳۳۹	۸٫۸۵۹۸۹	۸۴٫۶۱	۲۱	گروه آزمایش نمرات
۴٫۲۷۱۴۳	۱۹٫۵۷۴۱۶	۶۲٫۴۵	۲۱	گروه کنترل

نمودار ۱: مقایسه میانگین گروه آزمایش و کنترل در آزمون عملکرد عمومی زبان

به منظور مقایسه میانگین و اثبات اینکه آیا تفاوت میانگین دو گروه آزمایش و کنترل در آزمون عملکرد کلی معنادار بوده یا نه، از آمار استنباطی آزمون t مستقل استفاده شد که نتایج آن در جدول ۳ ارائه شده است.

تأثیر آموزش مبتنی بر نظریه هوش‌های چندگانه گاردنر بر عملکرد عمومی ...
 جدول ۳: آزمون تی مستقل مقایسه میانگین دو گروه آزمایش و کنترل در آزمون عملکرد عمومی زبان (آزمون t مستقل)

متغیر	آزمون لوین برای همگنی واریانس‌ها		آزمون t مستقل برای مقایسه عملکرد عمومی زبان دو گروه							
	مقدار F	معنی داری	t	درجه آزادی	سطح معنی داری	اختلاف میانگین‌ها	خطای استاندارد	فاصله اطمینان ۹۵٪		
								حد بالا	حد پایین	
نمرات واریانس‌ها	فرض برابری	۱۱,۲۸۰	۰,۰۰۲	۴,۷۲۸	۴۰	۰,۰۰۰	۲۲,۱۶۷	۴,۶۹	۱۲,۷۰	۳۱,۶۴
	فرض نابرابری			۴,۷۲۸	۲۷,۸۶۵	۰,۰۰۰	۲۲,۱۶۷	۴,۶۹	۱۲,۷۰	۳۱,۷۷

جدول ۳ نتایج آزمون t مستقل را برای مقایسه عملکرد عمومی زبان دو گروه آزمایش و گروه کنترل نشان می‌دهد. در قسمت اول آزمون لوین برای رعایت پیش فرض همگنی واریانس‌ها است که نشان می‌دهد میزان $F = 11,280$ با سطح معنی داری $0,002$ است و به این معنی است که پیش فرض همسانی واریانس‌ها رعایت شده است. در ادامه جدول نتایج آزمون t مستقل برای دو گروه ارائه شده است. چنانکه مشاهده می‌شود t بدست آمده معنی دار است. بنابراین، با توجه به نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها در آزمون تی مستقل و آمار استنباطی چنین نتیجه‌گیری می‌شود که تفاوت میانگین دو گروه آزمایش مبتنی بر هوش چندگانه و گروه کنترل مبتنی بر ارائه، تمرین و تولید، معنادار بوده است. بدین معنی که زبان‌آموزانی که به روش هوش‌های چندگانه آموزش دریافت کرده بودند، عملکردشان از لحاظ آماری نسبت به گروه کنترل بهتر بوده است.

بحث و نتیجه‌گیری

در پاسخ به سوال پژوهش که آیا آموزش مبتنی بر نظریه هوش‌های چندگانه بر عملکرد عمومی یادگیری زبان انگلیسی نوآموزان تأثیر دارد؟ با رجوع به نتایج جدول (۲) و بررسی نتیجه تأثیر آموزش مبتنی بر نظریه هوش‌های چندگانه بر روی عملکرد عمومی زبان انگلیسی، نتایج مقایسه میانگین دو گروه آزمایش و کنترل نشان می‌دهد که آموزش مبتنی بر نظریه

هوش‌های چندگانه در افزایش نمره میانگین گروه آزمایش نسبت به گروه کنترل تأثیر گذار بوده است (۸۴٫۶۱ < ۶۲٫۴۵). این تفاوت در نمودار (۱) به وضوح دیده می‌شود. برای بررسی معنی دار بودن این تأثیر، نتایج تجزیه و تحلیل آماری جدول (۳) نشان می‌دهد که تفاوت معنی داری بین میانگین عملکرد دو گروه کنترل و آزمایش وجود داشته و بنابراین، این تفاوت معنادار و عملکرد یادگیری بهتر زبان انگلیسی به تأثیر آموزش مبتنی بر نظریه هوش‌های چندگانه گاردنر نسبت داده می‌شود.

بررسی و مقایسه نتایج یافته‌های این پژوهش در مقایسه با پژوهش‌های انجام یافته نشان می‌دهد که نتایج این مطالعه با یافته پژوهش انصارین و پاکی خطیبی (۲۰۱۸) هم خوانی دارد که بین هوش چندگانه و مهارت زبان دوم (انگلیسی) رابطه مثبت وجود دارد. همچنین، با پژوهش اوتامی (۲۰۲۰) که بیان می‌کند روش‌های آموزشی مبتنی بر نظریه هوش‌های چندگانه باعث بهبود مهارت‌های درک مطلب زبان‌آموزان می‌شود نیز همسویی دارد. این تأثیر مثبت روی عملکرد عمومی زبان انگلیسی دانش‌آموزان در گروه آزمایش که مبتنی بر رویکرد هوش‌های چندگانه آموزش دیدند را می‌توان به استفاده از پتانسیل‌های مختلف و شکوفایی ابعاد مختلف هوش آنها ربط داد که با نظریه گاردنر (۱۹۸۳) قابل توجیه است. بدین معنی که می‌توان با در نظر گرفتن توانایی‌های متفاوت وابسته به انواع هوش و با انواع روش‌های آموزشی متناسب مقولات هوشی، عملکرد عمومی نوآموزان زبان انگلیسی را در یادگیری زبان بهبود بخشید.

با توجه به نتایج این پژوهش و همسو با پژوهش جعفرخانی و همکاران (۱۳۹۴) می‌توان پیشنهاد کرد که آموزش زبان انگلیسی در برنامه درسی آموزش رسمی می‌تواند زودتر شروع شود، زیرا، امکان پرداختن به فعالیت‌های مختلف مانند بازی کردن، انجام حرکات موزون، آواز خواندن، گوش دادن به موسیقی و سایر فعالیت‌های لذت بخش وجود دارد. می‌توان با بهره‌گیری از این فعالیت‌ها، عملکرد یادگیری دانش‌آموزان را در حوزه زبان انگلیسی بهبود بخشید. نتایج این پژوهش می‌تواند برای معلمان زبان در مدارس و مؤسسات آموزش زبان، برنامه‌ریزان درسی و آموزشی، تهیه و تدوین کنندگان مواد درسی و همچنین، به عنوان پیشنهادی برای وزارت آموزش و پرورش جهت شروع آموزش زبان انگلیسی از دوره ابتدایی با استفاده از رویکردهای آموزشی نوین مفید واقع شود.

تأثیر آموزش مبتنی بر نظریه هوش‌های چندگانه گاردنر بر عملکرد عمومی ... از آنجا که انتخاب مشارکت کنندگان این پژوهش به صورت تصادفی بوده این محدودیت وجود داشت که تعداد پسرها و دخترها در کلاس‌های گروه آزمایش و کنترل یکسان نباشد. پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های بعدی با رفع این محدودیت انجام گیرد. هم‌چنین، پیشنهاد می‌شود مطالعه‌ای نظیر این پژوهش در سایر پایه‌های تحصیلی به صورت جداگانه صورت گیرد.

منابع

آقاخان زهره، موسی پور نعمت اله، نجفی یوسف. (۱۳۹۹). مقایسه «معلمی کردن» نومعلمان مدارس ابتدایی: آیا نوع دانشگاه محل تحصیل مهم است؟. فصلنامه مطالعات برنامه درسی. (۵۶)، ۶۴-۴۱.

اصغری، نجما. (۱۳۹۵). تأثیر آموزش مبتنی بر نظریه هوش‌های چندگانه گاردنر بر عملکرد عمومی نوآموزان زبان انگلیسی. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه الزهرا. دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی.

جعفرخانی فاطمه، زارعی زوارکی اسماعیل، دلاور علی (۱۳۹۴). ایجاد برنامه آموزش زبان در دوره اول ابتدایی: بایدها و نبایدها. روان‌شناسی تربیتی (روانشناسی و علوم تربیتی). (۳۷)، ۵۰-۳۳. خیرآبادی رضا، علوی مقدم سیدبهنام. (۱۳۹۸). فرصت‌ها و چالش‌های فراروی آموزش زبان انگلیسی در نظام آموزش رسمی ایران. پژوهش‌های زبانشناختی در زبان‌های خارجی، (۱)، ۷۰-۵۳. داوری حسین، آقاگل زاده فردوس. (۱۳۹۳). آموزش انتقادی: رویکردی کارآمد در تهیه و تدوین کتاب‌های آموزش زبان انگلیسی در ایران. فصلنامه مطالعات برنامه درسی. (۳۳)، ۱۷۸-۱۵۱. سیف، علی اکبر. (۱۳۹۵). روانشناسی پرورشی نوین، روشهای یادگیری و آموزش. چاپ نهم. تهران: نشر دوران.

عربی جونفانی احمد، سلطانی اصغر، اسمی کرامت. (۱۳۹۶). تبیین ویژگی‌های ارزشیابی مطلوب برنامه درسی زبان آموزی در دوره ابتدایی. مطالعات اندازه‌گیری و ارزشیابی آموزشی. (۱۷)، ۷-۱۳۱-۱۰۹.

غریبی حسن، اصلانی جلیل، عبدالملکی مهزاد. (۱۳۹۷). اثربخشی آموزش درس علوم مبتنی بر نظریه هوش‌های چندگانه بر خلاقیت دانش‌آموزان دختر پنجم ابتدایی. پژوهش در برنامه ریزی درسی. (۵۶)، ۷۴-۶۱.

کریمی علویجه، خدیجه. (۱۳۹۹). بررسی زمینه‌ها و علل تمایل مادران ایرانی برای آموزش زبان انگلیسی به فرزندان در سنین پیش از دبستان. **مطالعات زن و خانواده**. ۳(۸)، ۹۸-۱۳۳

کلباسی افسانه، آقاحسینی تقی، فردین مژگان. (۱۳۹۹). شناسایی و اولویت‌بندی نیازهای آموزشی معلمان ابتدایی مجری برنامه شهاب. **فصلنامه مطالعات برنامه درسی**. ۱۵(۵۶)، ۱۹۲-۱۶۷.

مهرمحمدی، محمود. (۱۳۹۱). **برنامه درسی: نظرگاهها، رویکردها و چشم اندازها**. تهران: انتشارات سمت.

میردهقان، میهن ناز. (۱۳۹۰). تحلیلی بر تداخل زبان فارسی در یادگیری زبان انگلیسی توسط زبان آموزان دوره راهنمایی تحصیلی (شهرستان رشت). **مجله رشد زبان خارجی**. ۳(۲۵)، ۴-۱۰.

نوری، علی. (۱۳۹۳). **دیدگاه برنامه درسی کثرت‌گرایی شناختی**. دانشنامه ایرانی برنامه درسی: www.daneshnamehicsa.ir

گال، مردیت. بورگ، والتر. گال، جوئیس. ترجمه نصر و همکاران (۱۳۹۰). **روش‌های تحقیق کمی و کیفی در علوم تربیتی و روانشناسی**. جلد اول. چاپ ششم. تهران: انتشارات سمت.

لطف‌آبادی، حسین. (۱۳۸۶). **روانشناسی تربیتی**. تهران: انتشارات سمت.

- Alkhuzay, S. (2016). Introducing English as a second language to early primary school curriculum in Saudi Arabia. **Arab World English Journal (AWEJ)** Vol, 6.
- Ansarin, A. A., & Khatibi, S. P. (2018). The Relationship between Multiple Intelligences and Language Learning Strategies and Gender. **English Language Teaching**, 11 (5), 84-94.
- Arulselvi, E. (2018). Incorporating Multiple Intelligences in the English Classroom. **Excellence in Education Journal**, 7 (2), 101-121.
- Baaqeel, N. A. (2020). Improving Student Motivation and Attitudes in Learning English as a Second Language; Literature as Pleasurable Reading: Applying Garner's Theory of Multiple Intelligences and Krashen's Filter Hypothesis. **Arab World English Journal**, 4 (1).
- Dharin. A., Asri Budiningsih. C., Nurwangid. M. (2021). THE EFFECT OF MULTIPLE INTELLIGENCES ON STUDENT LEARNING ACHIEVEMENT OF ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS IN CENTRAL JAVA. **Psychology and Education Journal**, 58 (1), 5104-5114.
- Eshmuradovna, K. N., & Barot qizi, A. (2021). Effects of implementing kinesthetic activities in teaching. **INTERNATIONAL JOURNAL OF DISCOURSE ON INNOVATION, INTEGRATION AND EDUCATION**, 2 (2), 458-460.

تأثیر آموزش مبتنی بر نظریه هوش‌های چندگانه گاردنر بر عملکرد عمومی ...

- Fhonna, R., & Yusuf, Y. Q. (2020). Indonesian Language Learning Methods in Australian Elementary Schools. **Journal of Language and Education**, 6 (2), 106-119.
- Gardner, H (1983). **Frames of mind: The theory of multiple intelligences**: New York: Basic Books.
- Ghaznavi, N., Haddad Narafshan, M., & Tajadini, M. (2021). The Implementation of a Multiple Intelligences Teaching Approach: Classroom engagement and physically disabled learners. **Cogent Psychology**, 8 (1), 1880258.
- Hajhashemi, K. Shakarami, A. Anderson, N. Yazdi, S. Y. & Zou, W (2013). Relationship Between Language Learning Strategies, Language Proficiency and Multiple Intelligences. **Academic Research International**, 4 (6):418-429.
- Hashim, S. N. A., & Yusoff, N. M. (2021). The Use of Reflective Practice towards Achieving Effective English Language Teaching at Primary Schools. **International Journal of Evaluation and Research in Education**, 10 (1), 364-374.
- Kumaravadivelu, B (2006). **Understanding Language Teaching (From Method to Post method)**. Lawrence Erlbaum Associates, Publishers London.
- Molaie, S (2016). Language Sustainability and the Theory of Multiple Intelligences. **Recherche et Pratiques Pédagogiques en Langues de Spécialité Cahiers de**. vol 35. Doi: 10.4000/apliut.5423.
- Ospanov, Y. (2017). Should English Be Taught in Primary Schools in Kazakhstan?. Available at SSRN 3043616.
- Roohani, A., Rabiei, S (2013). Exploring Language Learning Strategy Use: The Role of Multiple Intelligences, L2 Proficiency and Gender. **The Journal of Teaching Language Skills (JTLS)**, 5 (3), 41-64.
- Safari, P (2016). Proletarianization of English Language Teaching: Iranian EFL teachers and their alternative role as transformative intellectuals. **Policy Futures in Education**, 1-26. doi:10.1177/1478210316681203.
- Siddiq, S., Hussain, R., & Amjad, M. (2021). Correlation between Multiple Intelligences and English Language Teaching Strategies. **Research Journal of Social Sciences and Economics Review**, 2 (2), 37-46.
- Rozo, S. A. A. (2021). Differentiated Online/Digital Activities for Elementary Culturally and Linguistically Diverse (CLD) Students Based on the Theory of Multiple Intelligences. (Doctoral dissertation, Greensboro College).
- Tavarez DaCosta, P., & Castillo Contreras, E. (2020). The Relationship between Multiple Intelligences and the Learning Process of English Language Grammar in Dominican Students. Online Submission.

- Tejada, V. T. (2019). Different Strategy Language Learning Primary Level. Online Submission.
- TianTian, F. (2021). Research on the Design of Reading Teaching Activities for English Majors Guided by the Theory of Multiple Intelligences. **Advances in Educational Technology and Psychology**, 5 (1), 77-80.
- Trejo Rodríguez, R. G. (2021). The multiple intelligences as an approach to improve ESL writing in students of elementary level at San Ignacio de Loyola University. Thesis to qualify for the Master's Degree in Education with a mention in Teaching English as a Foreign Language.
- Utami, Y. P. (2021). Multiple Intelligences: Does It Offer a New Assistance in Encouraging Students' Reading Comprehension Skill?. International Conference on Culture Heritage, Education, Sustainable Tourism, and Innovation Technologies (CESIT 2020), 243-248.
- Younas, M., Subhani, A., & Akram, H. (2015). English Language Learning: A Role of Multiple Intelligence. *English for Specific Purposes World*, (46).